

ประโยค ป.ธ. ๗

แปล มครเป็นไทย

สอบ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓

๑. อิทานิ อภิวัตเตตติ เอวมาทีนินิ น สมโณ โคตโมติ เอตถ
 วุคคณาเรณ โยเชตฺวา เอวมคฺคโต เวทิตพฺพานินิ น วนฺทติ นาสนา วุฏฺฐหติ
 นาปี อธิ โภนฺโต นิสิตฺนุคฺติ เหวํ อาสเนน อุปนินฺนุคฺตติ ฯ เอตถ หิ วัสสทฺโท
 วิภาวเน นาม อคฺคเธ รุปี นิจฺจํ วา อนิจฺจํ วาติอาทีสุ วิย ฯ เหวํ วคฺวา อถ
 อคฺคโน อภิวัตฺตนาทีนินิ อภโรนฺตํ ภควนฺตํ ทิสฺวา อาห คยิทํ โภ โคตม
 คเถวาคิ ชนฺตํ มยา สุตํ ตํ คเถว ตํ สวณฺณจ เม ทสฺสณฺณจ สํสฺนฺทติ
 สมมติ อคฺคโต เอเกภาวํ คจฺฉติ ฯ น หิ ภวํ โคตโม ฯ เปฯ อาสเนน วา
 นินฺนุคฺตติ เหวํ อคฺคณา สุตํ ทิฏฺฐเชน นิคเมตฺวา นินฺทฺนฺโต อาห คยิทํ โภ
 โคตม น สมฺปฺนฺนเมวาคิ ตํ อภิวัตฺตนาทีนินิ อกรณํ น ชุคฺคเมว ฯ

คคฺคฺค ปริยาโยติ การณ์ ฯ อหํ หิ ปริยาชสฺสทฺโท เทสฺนาวารการณฺสู
 วคฺคติ ฯ มรฺฐปีณฺจกปริยาโยเควฺว นํ ธารเหตีติอาทีสุ หิ เอส เทสฺนายํ วคฺคติ ฯ
 กสฺส นฺโฆ อานนฺท อหฺชฺช ปริยาโย ภิกฺขุณีโย โววิทฺตฺนฺติอาทีสุ วาเร ฯ สาธุ
 ภนฺเต ภควา อณฺณํ ปริยาชํ อาจิกฺขตุ ชดาชํ ภิกฺขุสงฺโฆ อณฺณาย
 สณฺจเหยยฺยาคิอาทีสุ การณฺ ฯ สุวํ อธิ การณฺ วคฺคติ ฯ คสฺมา เอตถ เอวมคฺคโต
 ทฏฺฐพฺโท อคฺคิ โข พฺราหฺมณฺ เอคํ การณ์ เชน การณฺน มํ อรฺสรูโป ภวํ
 โคตโมติ วทฺมานโน ปุคฺคโล สมนฺมา วเทยฺย อวิตถวาทีติ สงฺขํ คจฺฉเอยฺย ฯ กตโม
 ปน โสติ ฯ เย เต พฺราหฺมณฺ รุปรสา ฯ เปฯ โสฏฺฐพฺพรสา เต คถาคคฺคสฺส
 ปหีนาคิ ฯ ก็ วคฺคํ โหติ ฯ เย เต ชาตฺวิเสน วา อุปฺปคฺติวเสน วา เสฏฺฐ-
 สมฺมตฺตานมฺปิ ปุณฺชชฺชานํ รุปรามฺมณฺาทีนินิ อสฺสาเทนฺคานํ อภินฺนทฺนฺคานํ
 รชฺชชฺชานํ อุปฺปชฺชชฺชติ กามสฺขสฺสสาทสงฺฆาตา รุปรสา สทฺทฺรสา คนฺธรสา
 รสรสา โสฏฺฐพฺพรสา เย อิมํ โลกํ คีวํ พฺนฺธิคฺวา วิย อาวิณฺณนฺติ
 วคฺคารมฺมณฺาติสามกฺคิยณฺจ สติ อุปฺปนฺนคฺตา สามกฺคิรฺสาคิ วุจฺจนฺติ เต

สพฺเพปี ตถาคคสฺส ปหีนา ฯ มยฺหํ ปหีนาติ วคฺคพฺเพปี มมฺกาทเรน อคฺคตํ
 อนุภฺจิปฺนฺโต ฐมฺมํ เทเสติ ฯ เทสนาวิลาโส วา เอส ภควโต ฯ

๒. ตคฺค ปหีนาติ จิตฺตสนฺดานโต วิคฺคา ชหิตา วา ฯ เอคสฺมี
 ปนฺตเถ กรณฺเ สามีวณฺเ ทฏฺฐพฺพํ ฯ อริยมคฺคสคฺคเณน อฺจุฉินฺนํ คณฺหา-
 วิชฺชามยฺมํ มุลเมตฺตสนฺติ อฺจุฉินฺนมฺูลา ฯ ตาลวคฺคฺ วิช เนสํ วคฺคฺ กคฺนฺติ
 ตาลาวคฺคฺกตา ฯ ยถา หิ ตาลรฺกฺขํ สมฺมลํ อฺทฺทริคฺวา ตสฺส วคฺคฺมคฺเต คสฺมี
 ปเทเส กเต น ปฺน ตสฺส คาลสฺส อฺปฺปคฺติ ปณฺณายติ เอวํ อริยมคฺคสคฺคเณน
 สมฺมเล รุปาทิสฺเส อฺทฺทริคฺวา เตสํ ปฺพเพ อฺปฺปนฺนปฺพพภาเวน วคฺคฺมคฺเต
 จิตฺตสนฺदानเ กเต สพฺเพปี เต ตาลาวคฺคฺกตาติ วุจฺจนฺติ ฯ อวิรุฬฺหิธมฺมตา วา
 มคฺคกจฺฉินฺนตาโล วิช กตาติ ตาลาวคฺคฺกตา ฯ ยสฺมา ปนฺ เอวํ ตาลาวคฺคฺกตา
 อนภาวํ กตา โหณฺติ ยถา เนสํ ปจฺฉาภาโว น โหติ ตถา กตา โหณฺติ ตสฺมา
 อหา อนภาวํ กตาติ ฯ อยํ เหตุคฺค ปทจฺเจโท อนุภาวํ กตา อนภาวํ กตาติ ฯ
 อนภาวํ กตาติปี ปาโห ฯ ตสฺส อนุภาวํ กตาติ อคฺคฺโล ฯ ตคฺค ปทจฺเจโท
 อนุภาวํ กตา อนภาวํ กตาติ ยถา อนุจฺจฺริยา อนุจฺจฺริยาติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เคล็ด ประโยค ป.ธ.๓ แปล มครเป็นไทย

๑. บัณฑิต บัณฑิตพึงประกอบบททั้งหลายมีอาทิอย่างนี้ว่า อภิวัตติ
ด้วย น อักษร ที่ท่านกล่าวไว้ในคำว่า น สมโณ โคตโม นี้ แล้วทราบตามเนื้อ
ความอย่างนี้ว่า พระสมณโคตม ไม่กราบไหว้ ไม่ลูกรับ ทั้งไม่เชื่อเชิญด้วยอาสนะ
อย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญทั้งหลาย จงนั่งบนอาสนะนี้ ฯ ก็ วัคัพท์ ในบทเป็นต้นว่า
อภิวัตติ นี้ ย่อมเป็นไปในอรรถชื่อว่าวิภาวณะ (คำประกาศตามปกติของชาวโลก)
คุณ วัคัพท์ ในประ โยคเป็นต้นว่า รูปเที่ยง หรือไม่เที่ยง ฯ เรวัญชพราหมณ์นั้น
ครั้งกล่าวอย่างนั้นแล้ว ลำดับนั้น เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า ไม่ทรงทำสามิจกรรม
มีการกราบไหว้เป็นต้นแก่คน จึงกล่าวว่า พระ โคตมผู้เจริญ คำที่ข้าพเจ้าฟังมาแล้ว
นี้นั้น เป็นอย่างนั้นจริง อธิบายว่า คำที่ข้าพเจ้าฟังมาแล้ว เป็นเช่นนั้นจริง
คือข้อที่ข้าพเจ้าฟังมาและเห็นมานั้น สมกัน คือเสมอกัน ได้แก่ ถึงความเป็น
อย่างเดียวกัน โดยความหมาย ฯ เรวัญชพราหมณ์ กล่าวอ้าข้อที่ตนฟังมาพร้อมทั้ง
ข้อที่ตนเห็นมา อย่างนี้ว่า พระ โคตมผู้เจริญ ไม่กราบไหว้ ไม่ลูกรับ พราหมณ์
ผู้แก่ ผู้เฒ่า ผู้ใหญ่ ผู้ล่วงกาลผ่านวัยมาโดยลำดับ หรือ ไม่เชื่อเชิญด้วยอาสนะเลย
เมื่อจะคำนิ จึงกล่าวว่า ตยิท โภ โคตม น สมฺปนฺนเมว ดังนี้ มีอธิบายว่า
การที่พระองค์ไม่ทรงทำสามิจกรรมมีการกราบไหว้เป็นต้นนั้น ไม่สมควรเลย ฯ

ในคำว่า ปริยาโย เป็นต้นนั้น พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ การณะ ชื่อว่า
ปริยาย ฯ ก็ ปริยายศัพท์ นี้ ย่อมเป็นไปทั้งในเทศनावาระและการณะ ฯ ความจริง
ปริยายศัพท์นั้น ย่อมเป็นไปในเทศนา ในคำทั้งหลายมีอาทิว่า ท่านจงทรงจำ
พระสูตรนั้นไว้ว่า มรูปิณจิกเทศนา ดังนี้ นั่นเอง ฯ เป็นไปในวาระในคำทั้งหลาย
มีอาทิว่า ลูก่อนอนนท วันนี เป็นวาระของใครหนอแล เพื่อโอวาทภิกษุณี
ทั้งหลาย ฯ เป็นไปในการณะ(เหตุ)ในคำทั้งหลายมีอาทิว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ดังข้าพระองค์ขอโอกาส ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า โปรดตรัสบอกเหตุอื่น
โดยประการที่ภิกษุสงฆ์นี้จะดำรงอยู่ในพระอรหัต ฯ ในที่นี้ ปริยาย ศัพท์

นี่นั่น ข้อมเป็นไปในการณะ (เหตุ) ๑ เพราะฉะนั้น ในบทว่า ปริยาโย นี้ พึงเห็นเนื้อความอย่างนี้ว่า ลูกก่อนพราหมณ์ บุคคลกล่าวหาเราว่า พระโคตม ผู้เจริญ เป็นคนไม่มีรส ดังนี้ พึงพูดถูก คือถึงการนับว่าพูดไม่ผิด ด้วยเหตุใด เหตุนั้น มีอยู่จริง ๑ ฉะนั้น ก็เหตุนั้น เป็นอย่างไร ๑ แก้วว่า ลูกก่อนพราหมณ์ รสในรูป (ในเสียง ในกลิ่น ในรส) รสในโณฐัพพะ เหล่านั้นใด รสในรูปเป็นต้นเหล่านั้น ตถาคคละได้แล้ว ๑ ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอธิบายไว้ อย่างไร ๑ แก้วว่า ตรัสอธิบายไว้อย่างนี้คือ รสในรูป รสในเสียง รสในกลิ่น รสในรส รสในโณฐัพพะ กล่าวคือความยินดีในกามสุข เหล่านั้นใด ที่เกิดขึ้น แก่เหล่าปุถุชน แม้ผู้ที่ชาวโลกสมมติว่าเป็นผู้ประเสริฐด้วยอำนาจชาติ หรือด้วย อำนาจความอุบัติ ผู้ยินดี เพลิดเพลิน กำหนด อารมณ์มีรูปารมณ์เป็นต้น รสในรูป เป็นต้นเหล่าใด ที่อุครังโลกนี้ไว้เหมือนผูกที่คอ และบังจิตเรียกว่า สามัคคีรส เพราะเมื่อมีความพร้อมแห่งวัตถุและอารมณ์เป็นต้นก็เกิดขึ้น รสเหล่านั้น แม้ทั้งหมด พระตถาคคละได้แล้ว ๑ แม้เมื่อควรจะตรัสว่าเราละได้แล้ว พระองค์ ก็ทรงแสดงธรรม ไม่ยกพระองค์ขึ้นข่มด้วยมมังการ ๑ อีกนัยหนึ่ง นั้น เป็นเทศนา วิชาส (ความงดงามแห่งเทศนา) ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ๑

๒. บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า ปทีนา ความว่า รสในรูปเป็นต้น ของตถาคคไปปราศจากจิตสันดานหรืออันตถาคคละได้แล้ว ๑ ก็ในอรรถนี้ พึงเห็นฉฐฐวิภักติในคตติยาวิภักติ ๑ รสในรูปเป็นต้นเหล่านี้ ชื่อว่ามีรากเหง้า อันตถาคคถอนขึ้นแล้ว เพราะมีรากเหง้าอันสำเร็จด้วยคัมหาและอวิชา อันตถาคคถอนขึ้นแล้ว ด้วยศัตราคืออริยมรรค ๑ พื้นที่ของรสในรูปเป็นต้น เหล่านั้น อันตถาคคกระทำแล้วให้เป็นจุดพื้นที่ของคันดาล เหตุนั้น รสในรูป เป็นต้นเหล่านั้นนั้น ชื่อว่า คาลวัตถุกตา (อันตถาคคกระทำให้เป็นพื้นที่จุดพื้นที่ ของคันดาล) ๑ เหมือนเมื่อบุคคลขุดคันดาลพร้อมทั้งรากแล้วทำที่ส่วนนั้น ให้เป็นเพียงพื้นที่แห่งคันดาลนั้น คาลตันนั้น ข้อมไม่ปรากฏเกิดขึ้นอีก ฉนใด

เมื่อตาดาคดอนรสในรูปเป็นต้น พร้อมทั้งรากเหง้าด้วยศัสตราคืออริยมรรคแล้ว ทำจิตสันดานให้เป็นชื่อว่าเพียงพื้นที่ เพราะรสในรูปเป็นต้นเหล่านั้น เคยเกิดมาก่อน รสในรูปเป็นต้นเหล่านั้นแม้ทั้งหมด จึงเรียกว่า อันตาดาคดกระทำ ให้เป็นพื้นที่จุดพื้นที่ของคันดาล ฉะนั้น ๑ อีกอย่างหนึ่ง รสในรูปเป็นต้น เหล่านั้น อันตาดาคดกระทำแล้วให้มีอันไม่งอกขึ้นเป็นธรรมดา จุดคันดาล ที่ถูกตัดยอดแล้ว เหตุนั้น จึงชื่อว่า ตาลาวัดถูกดา(อันตาดาคดกระทำให้เป็นจุดดาล ยอดค้วน) ๑ อนึ่ง เพราะรสในรูปเป็นต้นเหล่านั้น อันตาดาคดกระทำให้เป็นพื้นที่ จุดพื้นที่แห่งคนดาล โดยนัยที่กล่าวแล้วนี้ ข่อมเป็นอันกระทำแล้วให้ไม่มีต่อไป คือ ข่อมเป็นอันกระทำแล้ว โดยประการที่รสในรูปเป็นต้นเหล่านั้น จะไม่มีเกิดขึ้น ในภายหลัง ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า อนภาวํ กตา ๑ ก็ในบทว่า อนภาวํ กตานิ ตัคบทคังนี้ คือ อนุภาวํ กตา เชื่อมบทเป็น อนภาวํ กตา แปลว่า กระทำไม่ให้มีในภายหลัง ๑ บาลีว่า อนภาวํ กตา คังนี้ ก็มี ๑ บาลีนั้นมีความว่า รสในรูปเป็นต้น ถึงความไม่มีต่อไป ๑ ในบทว่า อนภาวํ กตา นั้น ตัคบทคังนี้ อนุภาวํ กตา เชื่อมบทเป็น อนภาวํ กตา เหมือนตัคบทว่า อนุจจุรียา เชื่อมบทเป็น อนุจจุรียา ฉะนั้น ๑